

Yabancı/İkinci Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Sözcük Öğretim Stratejileri Bakımından İncelenmesi

An Analysis of Textbooks Used in Teaching Turkish as a Foreign/Second Language in Terms of Vocabulary Teaching Strategies

Erkan AKALIN*

Sedat Burak ÇÖRTEN**

Makale Bilgisi

Geliş: 20.03.2024

Kabul: 27.04.2024

Doi:

10.20296/tsadergisi.1456200

Anahtar Sözcükler:

Türkçe öğretimi

Yabancı/ikinci dil öğretimi

Söz varlığı

Sözcük öğretim stratejileri

ÖZET

Bu çalışmada yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan sözcük öğretim stratejilerini belirlemek ve bu stratejilerin kitaplarda ne sıklıkta kullanıldığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma modellerinden durum çalışmasına başvurulmuştur. Yedi İklim Türkçe ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe temel düzey ders kitapları araştırmanın amacı doğrultusunda incelenmiştir. Araştırma bulguları sıklık değerleriyle birlikte tablolar yardımıyla yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda veri kaynaklarında yer alan sözcük öğretim stratejilerinin, kullanım sıklığı ve çeşitliliği bakımından farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Ders kitaplarında en çok tercih edilen ana stratejilerin sırasıyla seçirme, tamamlama, görsel unsurlar kullanma ve metin altı sorularla cevaplatma olduğu; alt stratejilerin ise sırasıyla eşleştirme yaptırma, kısa cevaplı soru sorma, cümle tamamlama, sözcük listesi oluşturma, çoktan seçmeli maddeler ve doğru-yanlış maddeleri kullanma olduğu görülmüştür. Buna karşılık sözcük defteri-sözlük oluşturma, bilgiyi düzenleme, şiirleştirme, şarkı yazdırma, görsel tamamlama, atasözleri-deyimlerden faydalanma ile dijital öğrenme araçlarından yararlanma stratejilerinin kullanılmadığı belirlenmiştir. Ders kitaplarının sözcük öğretim stratejilerinin çeşitliliği bakımından zengin, kullanım sıklığı açısından ise dengeli bir şekilde düzenlenmesinin farklı bilgi, ilgi ve yeteneklere sahip öğrenenlerin söz varlığını koruma ve geliştirmelerinde yararı olacağı düşünülmektedir.

Article Information

Submission: 20.03.2024

Acceptance: 27.04.2024

Doi:

10.20296/tsadergisi.1456200

Key Words:

Turkish teaching

Foreign/second language teaching

Vocabulary

Vocabulary teaching strategies

ABSTRACT

This study aims to identify the vocabulary teaching strategies employed in textbooks for teaching Turkish as a foreign/second language and to determine how frequently these strategies are used. A qualitative case study approach was adopted for this research. The basic level textbooks "Yedi İklim Türkçe" and "İstanbul Yabancılar İçin Türkçe" were analyzed in line with the study's objectives. Research findings were interpreted using tables with frequency values. The results indicate that the vocabulary teaching strategies in the analyzed textbooks vary in terms of both frequency and variety. The most frequently used main strategies were making students choose, complete exercises, use visual elements, and answer sub-textual questions. The sub-strategies included matching, asking short-answer questions, completing sentences, creating word lists, using multiple-choice items, and true-false items, respectively. Conversely, strategies such as creating a vocabulary book/dictionary, editing information, writing poetry, composing songs, completing visuals, using proverbs/idioms, and employing digital learning tools were not used. It is suggested that organizing textbooks to include a rich variety of vocabulary teaching strategies and ensuring a balanced frequency of use will benefit learners with different knowledge levels, interests, and abilities, helping them to maintain and develop their vocabulary effectively.

Atf İçin

Akalın, E. & Çörtten, S. B. (2024). Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının sözcük öğretim stratejileri bakımından incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 28(2), 475-494. doi: 10.20296/tsadergisi.1456200

* Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara, erkan.akalin@meb.gov.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8247-5661>

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yabancılar Türkçe Öğretimi Ana Bilim Dalı, Ankara, corten.sedatburak@hbv.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3375-2885>

GİRİŞ

İnsanın ayırt edici özelliklerinden biri olan dil, düşüncenin ve iletişimin temel vasıtası, insan tabiatına açılan bir kapıdır. “Dilimin sınırları, dünyamın sınırlarını imler.” diyen Wittgenstein (2010, s. 133) dilin gerek kişilerin iç dünyalarının, zihinsel süreçlerin gerekse dış dünya ile olan ilişkilerinin kapsamını belirleyen bir kaynak olduğunu vurgulamaktadır. İnsanların yaşları, zekâ düzeyleri, ilgi ve bilgi alanları, psikolojik hâlleri, sosyal rolleri, içinde buldukları bağlamlar ve muhatapları gibi pek çok değişkene bağlı olarak yaşamları boyunca daima başvurdukları/maruz kaldıkları bu kaynağın görünen yüzü sözdür. Denebilir ki dil, hayata söz ile yansır; söz ile müdahale eder. Dil yetisinin bireysel yanını işaret eden söz, onun dışa iletilmesini mümkün kılan anlısal-fiziksel bir düzendir (Vardar, 2002). Dolayısıyla insanların kendilerine anlatılanları anlama veya bildiklerini, hissettiklerini, dilek ve tasarılarını anlatma kapasitelerinin temel belirleyicisi, sahip oldukları “söz varlığı”dır. Bir tür zihin sözlüğü olan söz varlığı, sadece birtakım seslerin bir araya gelerek oluşturduğu simgeler/kodlar veya göstergeleri değil ayrıca o dili konuşan toplumun kavram dünyasının, maddi ve manevi kültürünün, dünya görüşünün de bir kesitidir (Aksan, 2004).

Söz varlığının yeterince geniş olması, kişinin dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini olduğu gibi akademik başarısını da olumlu yönde etkilemektedir (Karadağ, 2022; Maley, 2016; Yalçın ve Özek 2006; Yılmaz ve Doğan, 2014). Bu etki, eğitim sistemlerinin söz varlığını geliştirmeye dönük hedefler belirlemesini, çalışmalar yürütmesini zorunlu kılmaktadır. Örneğin Türkiye Maarif Vakfı tarafından geliştirilen Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı (2020) incelendiğinde değeri vurgulanan konu başlıklarından birinin söz varlığı öğretimi olduğu görülmektedir. Nitekim programın genel amaçlarından biri Türkçeyi yabancı bir dil olarak öğrenenlerin “Türkçe söz varlığını zenginleştirmek” olarak belirlenmiştir. Bu genel amaca ulaşabilmek için “öğrenenlerin metinlerde geçen söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırabilmeleri” ile “etkileşime dayalı etkinlik ve oyunlarda, ilgili söz varlığını kullanabilmeleri” hedeflerine yer verilmiştir. Programda çeşitli yaş aralıkları, eğitim kademeleri, tema ve dil düzeyleri için edinilmesi beklenen söz varlığı unsurları tablolar hâlinde sunulmaktadır. Programın dayanağı durumundaki Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (2001) ile Tamamlayıcı Cilt’inde (2020) toplum dilbilimsel yetkinlik ve edimsel yetkinlikle birlikte iletişimsel dil yetkinliklerini meydana getiren dilsel yetkinliğin temel unsurlarından biri olarak söz varlığı gösterilmektedir. Başvuru Metni’nde kişinin kullandığı ifadelerin genişliği ve çeşitliliği ile ilişkilendirilen söz varlığının genelde okuma yoluyla edinildiği ve dil düzeylerine göre tanımlayıcılarının sözcük/işaret ve öbek birikiminden deyimsel ve gündelik anlatımı içeren çok geniş bir söz birikimine doğru uzandığı ifade edilmektedir.

Görüldüğü gibi dil öğretiminde temel alınan çerçeve programlarda söz varlığı unsurlarını yetkin bir düzeyde öğrenmek/kullanmak yabancı/ikinci dil öğretim süreçlerinde önemsenen bir konu alanı olarak değerlendirilmektedir. O hâlde tüm dil etkinliklerinin, üzerinde yükseldiği söz varlığı, dilsel yetkinliğin mihenk taşı, tüm dil becerilerinin kesişim kümesidir. Söz varlığı zengin bir kimsenin dinlediğini ve okuduğunu iyi anlaması; duygu, düşünce, tasarı ve isteklerini sözlü veya yazılı olarak uygun bir dille aktarması beklenir.

Yabancı/İkinci Dil Öğretiminde Sözcük Öğretimi

Çerçeve programlarda vurgulanan söz varlığı unsurları; sözcükler, terimler, deyimler, atasözleri, ilişki sözleri, kalıplaşmış sözler, ikilemeler ve yabancı sözcükleri kapsamaktadır (Aksan, 2004). Sözcükler, söz varlığı unsurlarının çekirdek ögesi ve en büyük parçasıdır. Kişinin herhangi bir dilin yetkin kullanılabilmesi için o dilin sözcüklerini belirli düzeyde öğrenmiş olması gerekmektedir. Bu bakımdan sözcük hazinesi geliştirme etkinlikleri, tüm dil öğrenme süreçlerinin hareket noktasını oluşturmalıdır ve oluşturmaktadır (Maley, 2020; Memiş, 2019a).

Yabancı/ikinci dil öğretiminin temel amaçlarından biri olan dilsel yetkinliğin kazandırılmasında sözcük öğretimi önemli bir role sahiptir. Dinlediğini/izlediğini ve okuduğunu anlamada kullanılacak gerekli söz varlığını, öğrenenin belleğine yerleştirmek ve bu sözcüklerin ihtiyaç duyulduğunda oradan kolaylıkla getirilebilmesini sağlamak amacını taşıyan sözcük öğretiminin daha etkin olabilmesi için atılması gereken iki adım bulunmaktadır: Birinci adım, öğrenenlere

öncelikle ve sırasıyla hangi sözcüklerin öğretilmesi gerektiğinin belirlenmesidir. Dilde pek çok sözcük vardır ancak bu sözcüklerin tamamını hatta büyük bir bölümünü o dili ana dili olarak kullananlar dahi söz varlıklarına ekleyemez. Bu nedenle hedef dilin sosyal hayatta en sık kullanılan, işlevsel, eylem odaklı, öğrenenin günlük yaşamda en çok ihtiyaç duyacağı sözcüklerinin öğretimine ağırlık vermek; Türkçeyi yabancı bir dil olarak öğrenenler için söz varlığından bazı seçimler yapmak gerekmektedir. Bu seçimlerde temel ölçütler sözcüklerin iletişimsel değeri, birer sosyal aktör olan öğrenenlerin yaşları ve dil düzeyleridir. Seçim yapılırken hedef kitlenin mevcut ve öğrenmesi gereken sözcük hazinesini tespit etmeye yönelik araştırmalar yapılmalıdır. Öğrenenlerin öğrenmesi hedeflenen sözcüklerin belirlenmesi sözcük öğretiminin ana meselelerinden biridir. Sözcük seçimindeki isabet, sözcük öğretimindeki diğer aşamaların daha uygun bir zeminde ilerlemesini sağlamaktadır (Erer, 2011; Karadağ, 2022; Tağa, 2016).

Öğrenenlere kazandırılması beklenen sözcüklerin saptanmasından sonraki adım, bu sözcüklerin nasıl, hangi yaklaşım, yöntem/strateji/teknikle¹ ele alınacağı ile ilgilidir. Genel söz varlığı içinde sık kullanılan sözcüklerin tespitinden sonra bu sözcüklerin yalnızca anlamlarının/tanımlarının verilmesi, sözcük öğretimi bakımından uygun bir strateji değildir. Öğrenenin kalıcı bir hâle gelmesi için gerek sınıf ortamında gerekse sınıf ortamı dışında izlenmesi gereken yollar olmalıdır. Bu yollar birbiriyle ilişkili iki boyuttan oluşmaktadır.

İlk boyut, öğrenen tarafın merkezde olduğu “sözcük öğrenme stratejileri”dir. Sözcük öğrenme stratejileri; sözcüğün içinde bulunduğu bağlama başvurma; sözcüğü başka ifade, cümle ve metinler bağlamında arama, şekil (yapı) bilgisi benzerliğinden yararlanma, tahmin yürütme, hedef dilde veya ana dilde sözlüklere başvurma, bağlam üretme, metinler arası okuma, sözcük defteri oluşturma, kavram haritası oluşturma; grupta, ilişkilendirme gibi zihinsel bağlantılar kurma, imge ve seslere başvurma, akıl yürütme, soru sorma, iş birliği yapma, empati kurma gibi kimi doğrudan; bellekle, bilişle ilgili, telafiye dayalıdır kimi ise dolaylı; duyuşsal, üst bilişsel ve sosyal kaynaklarla irtibatlıdır (Karadağ, 2022; Bardakçı ve Kılıç, 2016).

İkinci boyut ise öğretici tarafın odakta yer aldığı “sözcük öğretim stratejileri”dir. Sözcük öğretiminin daha etkili gerçekleştirilebilmesi için alan yazında öğreticilere şu genelgeçer stratejileri uygulamaları önerilmektedir:

- Birden çok duyuya hitap etme
- Bağlam içinde verme ve bağlam çeşitliliğini gözetme, yeni bağlamlara maruz bırakma
- Tematik ilerleme
- Sistemli bir şekilde tekrarlar yapma
- Eş dizimli örüntüleri, küme sözleri dikkate alma
- Türkçenin eklemeli bir dil olma özelliğinden faydalanma
- Otantik materyaller (metinler, görseller ve kayıtlar) kullanma
- Çoklu dil ortamları kullanma
- Hedef kitlenin bilişsel, sosyal, duygusal özelliklerini esas alma
- Öğrenen özerkliğini ön plana çıkarma, öğrenenin sorumluluk almasını destekleme
- Öğrenilenlerin uygulanabileceği, üretime dönük etkinlikler tasarlama
- Sözcük öğretim stratejilerini çeşitlendirme (Demirel-Aydemir ve Durmuş, 2021; Maley, 2020)

Sözcük öğrenme stratejilerinin yabancı/ikinci dil öğretiminde kullanılmasının sözcük hazinesinin gelişimine olan katkısını inceleyen birçok araştırma vardır. Buna karşın esasında sözcük öğrenim stratejilerini kapsayan sözcük öğretim stratejilerine yönelik yeteri kadar çalışma bulunmamaktadır (Memiş, 2019b; Serçe, 2019). Hâlbuki öğrenenleri nasıl daha kısa sürede ve kalıcı bir şekilde sözcük öğrenebilecekleri konusunda bilgilendirmek, yönlendirmek, başka bir deyişle sözcük öğrenme stratejilerini onlarla paylaşmak aslında öğreticilerin sıklıkla uyguladığı bir sözcük öğretim stratejisidir.

¹Strateji, yöntem ve teknik kavramlarının alan yazında “önceden belirlenen bir amaca ulaşmak için tutulan yol” anlamında birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir. Sözcük öğrenimi-öğretimi ile ilgili çalışmalarda genel eğilimden hareketle araştırmada “strateji” sözcüğü tercih edilmiştir.

Sözcük öğretim stratejileri ile ilgili az sayıda araştırmadan biri Hasekioğlu (2009) tarafından yapılmıştır. Araştırmacı, Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretilmesinde yararlanılabilecek sözcük öğretim uygulamaları konusunda farkındalık kazandırmak amacıyla A1 ve A2 temel düzeyleri için hazırlanmış Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1'i, sözcük öğretimi bakımından incelemiş ve kitaptaki kimi ünite içeriklerini güncelleyerek yeni etkinlik örnekleri geliştirmiştir. İngilizce ve Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretilmesinde kullanılan iki seri kitabı (New English File ve Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe) sözcük öğretimi çerçevesinde karşılaştıran Erer (2011) araştırmasında Türkçenin yabancı/ikinci dil öğretimi için hazırlanacak olan kitaplarda sözcük öğretiminin, dil bilgisi öğretimi kadar önemli olduğu görüşünün altını çizmiştir. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 2, Gazi Üniversitesi TÖMER ve İstanbul DİLMER Yabancılar için Türkçe B1 Düzeyi Ders Kitaplarındaki sözcük öğretimi etkinliklerini belirlemeyi ve değerlendirmeye amaçlayan Başutku (2018), bu üç kitaptaki ortak temalarda yer alan okuma metinlerini, sözcük öğretimine yönelik etkinlikler ile soyut ve somut sözcük hazinesi oranları çerçevesinde karşılaştırmıştır. Saydam (2018), araştırmasında İstanbul Üniversitesi Yabancılar için Türkçe, Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe, Gazi Üniversitesi Yabancılar için Türkçe A1 Ders Kitapları üzerinden Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretimi derslerinde kullanılan sözcük öğretim stratejilerini karşılaştırmalı olarak incelemiş, ayrıca kitaplarda yer almamakla birlikte öğreticiler tarafından kullanılan sözcük öğretim stratejilerini belirleyerek onların uygulanma yöntemleri ve sıklıklarını açıklığa kavuşturmaya çalışmıştır. Sözcük öğretiminin yabancı/ikinci dil olarak Türkçe ders kitaplarında yer alma biçimlerini göstermeyi amaçlayan Dindar (2019), çalışmasında B1 düzeyindeki Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe, Yedi İklim Türkçe ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki sözcük öğretim stratejilerini araştırmış ve bu stratejilerin kullanım sıklıklarını ortaya koymuştur. Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki sözcük öğretim stratejilerini belirlemeyi amaçlayan bir başka çalışmada Kürşat (2021), İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ve Yedi İklim Türkçe setlerinin A2, B1, B2 düzeyindeki ders kitaplarını Karadağ (2022) tarafından belirlenen ve 3 ana, 14 alt kategoriden oluşan sözcük öğretimi stratejilerine göre incelemiştir. Bu bağlamda araştırmanın, öğretim materyallerinde yer alması gereken sözcüklerin ders kitaplarında hangi stratejilerle kazandırılmaya çalışıldıklarını tespit etmek; böylece uygulanan sözcük öğretim stratejilerindeki olası eksiklik ve aksaklıkları fark etmek ve gidermek noktasında alan yazına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Nitekim eğitim-öğretim ortamlarına dâhil edilen birçok teknolojik araç-gereç olmasına rağmen, basılı veya dijital formda olsun, ders kitapları hem genel anlamda dil öğretiminde hem de söz varlığı ve daha özeldir sözcük öğretiminde hâlâ en temel öğretim materyali konumundadır (Karatay, 2007). Dolayısıyla araştırmanın amacı yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretim ders kitaplarında kullanılan sözcük öğretim stratejilerini belirlemek ve bu stratejilerin ders kitaplarında hangi sıklıkta kullanıldıklarını ortaya koymaktır.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli; verilerin toplanması, analizi ile güvenilirlik ve geçerlik çalışmalarına ilişkin bilgi verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma modellerinden durum çalışması benimsenmiştir. Durum çalışması; gerçek yaşamdaki güncel, belirli bir vaka veya belli bir süreç içinde birbirine bağlı olarak gelişen durumlar hakkında gözlem, görüşme, görsel-işitsel materyal, doküman ve rapor gibi birçok bilgiye erişim kaynağından yararlanarak verilerin ayrıntılı bir şekilde toplanması, böylece durumların betimlenmesi, sınıflandırılması, yorumlanması ve ilişkilendirilmesidir (Creswell, 2013).

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri Yedi İklim Türkçe ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe temel düzey (A1 ve A2) ders kitapları incelenerek elde edilmiştir. Doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan olgu veya olgular hakkında bilgi ve belge içeren basılı-dijital, yazılı-görsel, sesli-görüntülü materyallerin temini, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve çözümlenmesi olarak düşünülen bir modeldir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Doküman incelemesi yazılı kaynaklara ulaşma, bu dokümanları

anlama, veriyi içeriksel olarak analiz etme, istenirse veriyi sayısallaştırma ve yayımlama evrelerinden oluşmaktadır (Kıral, 2020). Nitel araştırmada önemli bir veri kaynağı olan dokümanlar, araştırmacının araştırma problemi ile ilgili öngörü ve kavrayış geliştirmesine yardımcı olur (Merriam, 2009).

Sözcük öğretim stratejileri ile ilgili alan yazın incelemeleri (Başutku, 2018; Dindar, 2019; Erer, 2011; Karadağ, 2022; Memiş, 2019a; Okur ve Göçen, 2021; Saydam, 2018; Takaç, 2008), Türkçe öğretimi alan uzmanlarının görüşleri ve araştırmacıların gerçekleştirdiği içerik analizi, ders kitaplarında kullanılan sözcük öğretim stratejilerinin adlandırılması, sınıflandırılması ve ilişkilendirilmesinde belirleyici etkenler olmuştur. Aşağıda araştırma sürecinde şekillenen sözcük öğretim stratejilerinin ana ve alt kategorileri verilmiştir.

- Tahmin ettirme
  - Bağlamdan hareketle tahmin ettirme
  - Köklerden hareketle tahmin ettirme
  - Eklerden hareketle tahmin ettirme
- Bağlam içinde sunma
  - Tematik sunma
  - Eş dizimlilikten yararlanma
- Sözcüğü kaydettirme
  - Sözcük listesi oluşturma
- Sözcükler arası anlam ilişkileri kurdurma
  - Eş anlamlı sözcükleri bir arada verme
  - Zıt anlamlı sözcükleri bir arada verme
  - Yakın anlamlı sözcükleri bir arada verme
- Metin kurdurma
  - Bilgilendirici metin yazdırma
  - Diyalog yazdırma
  - Hikâye yazdırma
- Tamamlatma
  - Diyalog tamamlatma
  - Şarkı tamamlatma
  - Cümle tamamlatma
  - Metin tamamlatma
  - Tablo, form, çizelge üzerinde boşluk doldurtma
- Seçtirme
  - Doğru-yanlış maddeleri kullanma
  - Eşleştirme kullanma
  - Çoktan seçmeli maddeler kullanma
- Kısa cevap verdirme
  - Kısa cevaplı soru sorma
  - Metinden hareketle kısa cevaplı soru sorma
- Aracı dil kullanma
- Oyunları kullanma
  - Sözcük oyunlarını kullanma
  - Canlandırma yaptırma
  - Bulmacaları kullanma
- Metin altı soruları cevaplatma
- Grup çalışmaları yaptırma
  - İş birliği yaptırma
  - Akran aracılığı ile öğretme
- Sıralatma
  - Cümle sıralatma
  - Diyalog sıralatma
- Görsel unsurlar (resim, fotoğraf, tablo, şekil, karikatür, afiş, kılavuz vs.) kullanma
- Dil bilgisi tanımlarından, kalıplarından, formüllerinden, kurallarından yararlanma
- Sözcük öğrenim stratejilerinden yararlanma

- Diğer stratejiler
  - Tekrarlardan yararlanma
  - Yazım yanlışlarını düzeltirme
  - Sözcük türetirme

Verilerin Analizi

Yedi İklim Türkçe ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe temel düzey (A1 ve A2) ders kitaplarının sözcük öğretim stratejileri bağlamında incelendiği bu araştırmada ulaşılan veriler, içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, metin veya metinlerden oluşan bir kümenin içindeki belirli kavram, konu, ilke, yöntem ve tekniklerin varlığını belirlemeye yönelik olarak yapılır. Amacı belirleme; kavram, konu, ilke, yöntem ve teknikleri tanımlama; analiz birimlerini belirleme, ilgili verilerin yerini belirleme, mantıksal yapıyı geliştirme, kodlama kategorilerini belirleme, sayma, yorumlama ve sonuçları yazma aşamalarından oluşur (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2021). Araştırmanın analiz süreci, sözü edilen aşamalar bağlamında yürütülmüş; ders kitaplarının incelenmesiyle elde edilen bulgular, betimsel istatistikler yardımıyla (frekans) tablolar hâlinde yorumlanmıştır.

Güvenirlik ve Geçerlik

Araştırmanın güvenilirlik ve geçerliğini artırmak üzere öncelikle alan yazındaki benzer araştırmalar gözden geçirilmiş, ayrıca araştırma sürecinde iki Türkçe öğretimi alan uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Sözcük öğretim stratejileri çerçevesinde analiz edilen ders kitapları araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Araştırmacılar arasındaki kodlama tutarlılığı için Miles ve Huberman'ın (1994) "Güvenirlik = $[Uzlaşılan\ Kod/Tema\ Sayısı \div (Uzlaşılan + Uzlaşılmayan\ Kod/Tema\ Sayısı)] \times 100$ " formülü kullanılmıştır. Buna göre araştırmacı kodlamalarının %96 oranında uyumlu olduğu görülmüştür. Bu sonuç kodlama tutarlılığının yeterliliğini ifade etmektedir.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan dört ders kitabındaki sözcük öğretim stratejilerinin, araştırmanın amacı doğrultusunda incelenmesi ile elde edilen bulgulara ve bu bulgulara yönelik yorumlara yer verilmiştir.

Sözcük öğretim stratejilerinin incelenen ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. *Sözcük öğretim stratejilerinin incelenen ders kitaplarına göre dağılımı*

Kitap Adı ve Düzeyi	Kullanılan Sözcük Öğretim Stratejisi Sayısı
İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1	346
İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2	351
Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1	189
Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A2	203
Toplam	1089

Tablo 1'e göre Yedi İklim Türkçe A1, Yedi İklim Türkçe A2, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2 ders kitaplarında toplam 1089 sözcük öğretim stratejisi kullanılmıştır. En fazla sözcük öğretim stratejisinin kullanıldığı yayın, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2'dir. Onu İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 takip etmektedir. Yedi İklim Türkçe A1 ve A2 ders kitaplarında sözcük öğretim stratejilerine daha az başvurulduğu görülmektedir. Bu ders kitaplarının A2 düzeyinde 203 sözcük öğretim stratejisi kullanılırken A1 düzeyinde bu sayı 189 sözcük öğretim stratejisi yer almaktadır. İncelenen kitapta, hangi sözcük öğretim stratejilerinin ne oranda kullanıldığına dair bulgular aşağıdaki tablolarda ayrıntılı olarak sunulmaktadır.

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1'deki sözcük öğretim stratejileri dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1'deki sözcük öğretim stratejileri dağılımı

Temalar (Ana Stratejiler)	Konular (Alt Stratejiler)	f
Tahmin ettirme	Bağlamdan hareketle tahmin ettirme	3
	Köklerden hareketle tahmin ettirme	-
	Eklerden hareketle tahmin ettirme	2
Bağlam içinde sunma	Tematik sunma	-
	Eş dizimlilikten yararlanma	6
Sözcüğü kaydetme	Sözcük listesi oluşturma	25
Sözcükler arası anlam ilişkileri kurdurma	Eş anlamlı sözcükleri bir arada verme	1
	Zıt anlamlı sözcükleri bir arada verme	1
	Yakın anlamlı sözcükleri bir arada verme	-
Metin kurdurma	Bilgilendirici metin yazdırma	2
	Diyalog yazdırma	6
	Hikâye yazdırma	1
	Diyalog tamamlama	3
Tamamlama	Şarkı tamamlama	-
	Cümle tamamlama	11
	Metin tamamlama	8
Seçtirme	Tablo, form, çizelge üzerinde boşluk doldurma	2
	Doğru-yanlış maddeleri kullanma	8
	Eşleştirme kullanma	29
Kısa cevap verdirme	Çoktan seçmeli maddeler kullanma	23
	Kısa cevaplı soru sorma	54
	Metinden hareketle kısa cevaplı soru sorma	10
Aracı dil kullanma	-	12
	Sözcük oyunlarını kullanma	7
Oyunları kullanma	Canlandırma yaptırma	-
	Bulmacaları kullanma	3
Metin altı soruları cevaplatma	-	24
Grup çalışmaları yaptırma	İş birliği yaptırma	6
	Akran aracılığı ile öğretme	-
Sıralatma	Cümle sıralatma	2
	Diyalog sıralatma	2
Görsel unsurlar kullanma	-	50
Dil bilgisi tanımlarından, kalıplarından, formüllerinden, kurallarından yararlanma	-	26
Sözcük öğrenim stratejilerinden yararlanma	-	1
Diğer stratejiler	Tekrarlardan yararlanma	-

Yazım yanlışlarını düzeltirme	3
Sözcük türettirme	15
Toplam	346

Tablo 2 incelendiğinde sözcük öğretimine yönelik en çok kullanılan ana stratejilerin sırasıyla kısa cevap verme (f: 64), seçtirme (f: 60), görsel unsurlar kullanma (f: 50), dil bilgisi tanımlarından, kalıplarından, formüllerinden, kurallarından yararlanma (f: 26) ve tamamlatma ile metin altı soruları cevaplatma (f: 24) olduğu belirlenmiştir. Alt stratejilerden ise sırasıyla kısa cevaplı soru sorma (f: 54), eşleştirme kullanma (f: 29), sözcük listesi oluşturma (f: 25) ve çoktan seçmeli maddeler kullanma (f: 23) stratejilerinin daha sık kullanıldığı tespit edilmiştir. Buna karşılık alt stratejilerden köklerden hareketle tahmin ettirme, tematik sunma, yakın anlamlı sözcükleri bir arada verme, şarkı tamamlama canlandırma yaptırma, akran aracılığı ile öğretme ile tekrarlardan yararlanma stratejileri kullanılmamıştır. Aşağıda bu ders kitabında yer alan sözcük öğretim stratejilerine yönelik etkinlik/soru örnekleri verilmiştir:

Örnek 1. Kısa cevaplı soru sorma stratejisi ile ilgili İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 57)

YA SİZ?

1. Siz nerelisiniz ve hangi dili konuşuyorsunuz?
2. Sizin en yakın arkadaşlarınız kimler?
3. Sizin arkadaşlarınız nereli ve hangi dili konuşuyorlar?

Örnek 2. Görsel unsurlar kullanma ve bulmacalardan yararlanma stratejileri ile ilgili İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 64)

Aşağıdaki resimlere bakalım ve bulmacayı çözelim.

Örnek 3. Eşleştirme kullanma stratejisi ile ilgili İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 68)

- 2 Aşağıdaki saatleri resimlerle eşleştirelim.

Saat dokuz. ( ) Saat iki buçuk. ( ) Saat beşi beş geçiyor. ( ) Saat on iki. ( ) Saat iki. ( ) . . . . .

Örnek 4. Diyalog yazdırma ve iş birliği yaptırma stratejileri ile ilgili İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 96)

7 Bir arkadaşınız Türkiye’yi gezmek için geliyor. O gelmeden bir gün önce onunla telefonda konuşuyorsunuz. Ona gezi planınız hakkında bilgi veriyorsunuz. Aşağıdaki noktalara değinelim. Arkadaşımızla bir diyalog yazalım.

- Kaç gün kalıyorsunuz?
- Nereleri geziyorsunuz?
- Neler yiyorsunuz / içiyorsunuz?
- Neler yapıyorsunuz?

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2’deki sözcük öğretim stratejileri dağılımı Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2’deki sözcük öğretim stratejileri dağılımı

Temalar (Ana Stratejiler)	Konular (Alt Stratejiler)	f
Tahmin ettirme	Bağlamdan hareketle tahmin etme	26
	Köklerden hareketle tahmin ettirme	-
	Eklerden hareketle tahmin ettirme	-
Bağlam içinde sunma	Tematik sunma	-
	Eş dizimlilikten yararlanma	13
Sözcüğü kaydettirme	Sözcük listesi oluşturma	20
Sözcükler arası anlam ilişkileri kurdurma	Eş anlamlı sözcükleri bir arada verme	-
	Zıt anlamlı sözcükleri bir arada verme	1
	Yakın anlamlı sözcükleri bir arada verme	-
Metin kurdurma	Bilgilendirici metin yazdırma	3
	Diyalog yazdırma	3
	Hikâye yazdırma	1
	Diyalog tamamlatma	7
	Şarkı tamamlatma	-
Tamamlatma	Cümle tamamlatma	3
	Metin tamamlatma	18
	Tablo, form, çizelge üzerinde boşluk doldurtma	4
Seçtirme	Doğru-yanlış maddeleri kullanma	19
	Eşleştirme kullanma	29
	Çoktan seçmeli maddeler kullanma	9
Kısa cevap verme	Kısa cevaplı soru sorma	52
	Metinden hareketle kısa cevaplı soru sorma	21
Aracı dil kullanma	-	24
	Sözcük oyunlarını kullanma	5
Oyunları kullanma	Canlandırma yaptırma	-
	Bulmacaları kullanma	-
Metin altı soruları cevaplatma	-	26
Grup çalışmaları yaptırma	İş birliği yaptırma	3
	Akran aracılığı ile öğretme	2

Sıralatma	Cümle sıralatma	1
	Diyalog sıralatma	1
Görsel unsurlar kullanma	-	27
Dil bilgisi tanımlarından, kalıplarından, formüllerinden, kurallarından yararlanma	-	29
Sözcük öğrenim stratejilerinden yararlanma	-	1
Diğer stratejiler	Tekrarlardan yararlanma	-
	Yazım yanlışlarını düzeltirme	3
	Sözcük türettirme	-
Toplam		351

Tablo 3 incelendiğinde sözcük öğretimine yönelik en çok kullanılan ana stratejilerin sırasıyla kısa cevap verdirmeye (f: 73), seçtirme (f: 57), tamamlatma (f: 32); dil bilgisi tanımlarından, kalıplarından, formüllerinden, kurallarından yararlanma (f: 29) ve görsel unsurlar kullanma (f: 27) olduğu belirlenmiştir. Alt stratejilerden ise sırasıyla kısa cevaplı soru sorma (f: 52), ile eşleştirme kullanma (f: 29), bağlamdan hareketle tahmin ettirme (f: 26) ve metinden hareketle kısa cevaplı soru sorma (f: 21) stratejilerinin daha sık kullanıldığı tespit edilmiştir. Buna karşılık alt stratejilerden köklerden hareketle tahmin ettirme, tematik sunma, eş ve yakın anlamlı sözcükleri bir arada verme, şarkı tamamlama, canlandırma yaptırma, bulmacaları kullanma, tekrarlardan yararlanma ile sözcük türettirme stratejileri kullanılmamıştır. Aşağıda bu ders kitabında yer alan sözcük öğretim stratejilerine yönelik etkinlik/soru örnekleri verilmiştir:

Örnek 5. Kısa cevaplı soru sorma stratejileri ile ilgili İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 26)

YAZMA	KONUŞMA
<p>8 Biz de kendi hayatımızla ilgili bazı bilgiler yazalım.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nerede ve ne zaman doğdunuz? • Hangi okullara gittiniz? • Nerelerde yaşadınız? 	<p>9 Sizin ülkenizde dünyaca ünlü kişiler kimler? Neler yaptılar? Konuşalım.</p>

Örnek 6. Görsel unsurlar kullanma, eşleştirme kullanma ve bağlamdan hareketle tahmin ettirme stratejileri ile ilgili İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 21)

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

Aşağıdaki atasözleri ile resimleri eşleştirelim. Anlamalarını tahmin edelim.

				
1. Ayağını yorganına göre uzat.	( )			
2. Sakla samanı, gelir zamanı.	( )			
3. Dost ile ye, iç; alışveriş etme.	( )			
4. Bin düşün, bir söyle.	( )			
5. Anasına bak, kızını al; kenarına bak, bezini al.	( )			

Örnek 7. Dil bilgisi tanımlarından, kalıplarından, formüllerinden, kurallarından yararlanma ve cümle tamamlatma stratejileri ile ilgili İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 84)

Yeterlilik Fiili (Potentiality And Possibility)

Fiziksel ve zihinsel yeterliliği anlatmak için kullanılır.

The form used to tell physical or mental ability. “can, could, be able to”

Olumlu

fiil + (y)Abil + zaman ekleri + kişi eki

Örnek: Ben bu problemi çözebilirim.

4 Aşağıdaki cümleleri örnekteki gibi tamamlayalım.

1. Çok hızlı koş.....
2. Günde 100 sayfa oku.....
3. Önümüzdeki yıl çok güzel Türkçe konuş.....
4. Sonunda maaşı yüksek bir iş bul.....

Örnek 8. Zıt anlamlı sözcükleri bir arada verme stratejisi ile ilgili İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 10)

8 Aşağıdaki sıfatların zıt anlamlısını işaretleyelim.

1. Sınırlı → Sakin / Sınırsız
2. Yaşlı → Yaşsız / Genç
3. Pahalı → Pahasız / Ucuz
4. Hızlı → Hızsız / Yavaş
5. Evli → Evsiz / Bekâr

Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1’deki sözcük öğretim stratejileri dağılımı Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1’deki sözcük öğretim stratejileri dağılımı

Temalar (Ana Stratejiler)	Konular (Alt Stratejiler)	f
Tahmin ettirme	Bağlamdan hareketle tahmin ettirme	5
	Köklerden hareketle tahmin ettirme	2
	Eklerden hareketle tahmin ettirme	14
Bağlam içinde sunma	Tematik sunma	1
	Eş dizimlilikten yararlanma	-
Sözcüğü kaydettirme	Sözcük listesi oluşturma	5
	Eş anlamlı sözcükleri bir arada verme	-
Sözcükler arası anlam ilişkileri kurdurma	Zıt anlamlı sözcükleri bir arada verme	-
	Yakın anlamlı sözcükleri bir arada verme	-
	Bilgilendirici metin yazdırma	1
Metin kurdurma	Diyalog yazdırma	12
	Hikâye yazdırma	2
	Diyalog tamamlatma	4
	Şarkı tamamlatma	2
	Cümle tamamlatma	35
Tamamlatma	Metin tamamlatma	-
	Tablo, form, çizelge üzerinde boşluk doldurma	-
	Doğru-yanlış maddeleri kullanma	3
Seçtirme	Eşleştirme kullanma	30

	Çoktan seçmeli maddeler kullanma	9
Kısa cevap verdirme	Kısa cevaplı soru sorma	9
	Metinden hareketle kısa cevaplı soru sorma	-
Aracı dil kullanma	-	-
	Sözcük oyunlarını kullanma	2
Oyunları kullanma	Canlandırma yaptırma	-
	Bulmacaları kullanma	-
	-	-
Metin altı soruları cevaplatma	-	9
Grup çalışmaları yaptırma	İş birliği yaptırma	-
	Akran aracılığı ile öğretme	-
Sıralatma	Cümle sıralatma	-
	Diyalog sıralatma	-
Görsel unsurlar kullanma	-	38
Dil bilgisi tanımlarından, kalıplarından, formüllerinden, kurallarından yararlanma	-	2
	Sözcük öğrenim stratejilerinden yararlanma	9
Diğer Stratejiler	Tekrarlardan yararlanma	4
	Yazım yanlışlarını düzeltirme	-
	Sözcük türettirme	-
Toplam		189

Tablo 4 incelendiğinde sözcük öğretimine yönelik en çok kullanılan ana stratejilerin sırasıyla seçtirme (f: 42), tamamlatma (f: 41), görsel unsurlar kullanma (f: 38) ve tahmin ettirme (f: 21) olduğu belirlenmiştir. Alt stratejilerden ise sırasıyla cümle tamamlatma (f: 35), eşleştirme kullanma (f: 30), eklerden hareketle tahmin ettirme (f: 14) ve diyalog yazdırma (f: 12) stratejilerinin daha sık kullanıldığı tespit edilmiştir. Buna karşılık ana stratejilerden sözcükler arası anlam ilişkileri kurdurma, aracı dil kullanma, sıralatma ile grup çalışmaları yaptırma; alt stratejilerden ise eş dizimlilikten yararlanma, metin tamamlatma; tablo, form, çizelge üzerinde boşluk doldurma; metinden hareketle kısa cevaplı soru sorma, canlandırma yaptırma, bulmacaları kullanma, yazım yanlışlarını düzeltirme ile sözcük türettirme stratejileri kullanılmamıştır. Aşağıda bu ders kitabında yer alan sözcük öğretim stratejilerine yönelik etkinlik/soru örnekleri verilmiştir:

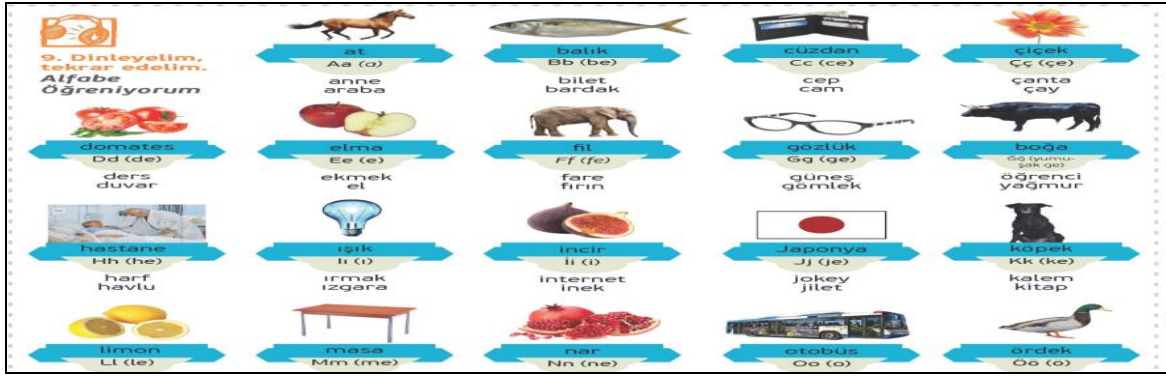
Örnek 9. Cümle tamamlatma stratejisi ile ilgili Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 60)

8. Tamamlayalım, söyleyelim.

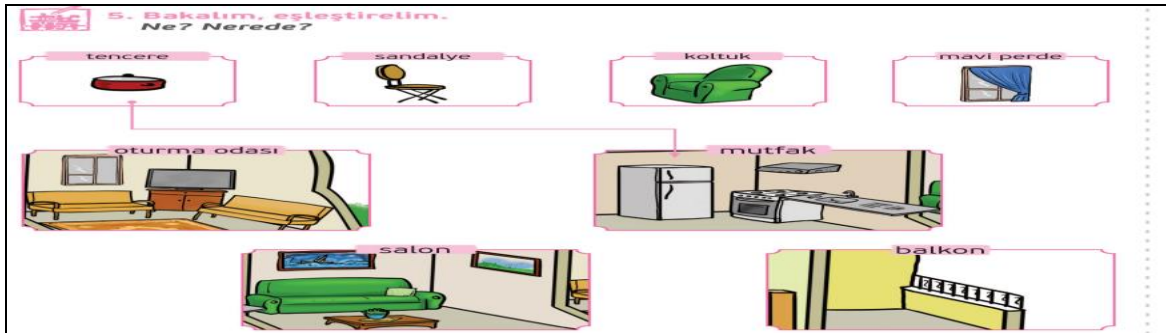
tren	otobüs	uçak	gemi
-------------	---------------	-------------	-------------

	Başbakan yurt dışına ..... gidiyor.		Aylin, Bursa'dan ..... geldi.
	Yusuf Ankara'ya ..... gitti.		Babam iş yerine ..... gidiyor.

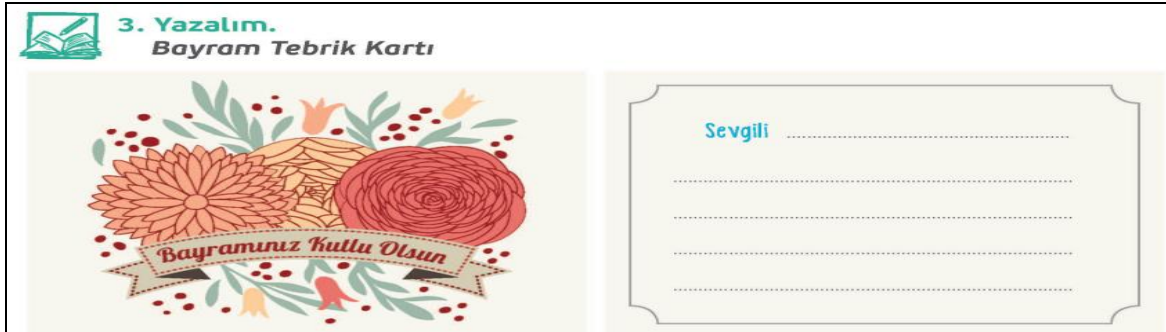
Örnek 10. Görsel unsurlar kullanma stratejisi ile ilgili Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 13)

Örnek 11. Eşleştirme kullanma stratejisi ile ilgili Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 43)

Örnek 12. Bilgilendirici metin yazdırma stratejisi ile ilgili Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 168)

Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A2’deki sözcük öğretim stratejileri dağılımı Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A2’deki sözcük öğretim stratejileri dağılımı

Temalar (Ana Stratejiler)	Konular (Alt Stratejiler)	f
Tahmin etme	Bağlamdan hareketle tahmin etme	8
	Köklerden hareketle tahmin ettirme	-
	Eklerden hareketle tahmin ettirme	2
Bağlam içinde sunma	Tematik sunma	-
	Eş dizimlilikten yararlanma	-

Sözcüğü kaydettirme	Sözcük listesi oluşturma	1
Sözcükler arası anlam ilişkileri kurdurma	Eş anlamlı sözcükleri bir arada verme	1
	Zıt anlamlı sözcükleri bir arada verme	-
	Yakın anlamlı sözcükleri bir arada verme	1
Metin kurdurma	Bilgilendirici metin yazdırma	7
	Diyalog yazdırma	5
	Hikâye yazdırma	3
	Diyalog tamamlatma	3
Tamamlatma	Şarkı tamamlatma	1
	Cümle tamamlatma	26
	Metin tamamlatma	22
	Tablo, form, çizelge üzerinde boşluk doldurtma	-
Seçtirme	Doğru-yanlış maddeleri kullanma	17
	Eşleştirme kullanma	21
	Çoktan seçmeli maddeler kullanma	9
Kısa cevap verdirme	Kısa cevaplı soru sorma	-
	Metinden hareketle kısa cevaplı soru sorma	5
Aracı dil kullanma	-	-
	Sözcük oyunlarını kullanma	-
Oyunları kullanma	Canlandırma yaptırma	1
	Bulmacaları kullanma	-
Metin altı soruları cevaplatma	-	19
Grup çalışmaları yaptırma	İş birliği yaptırma	1
	Akran aracılığı ile öğretme	-
Sıralatma	Cümle sıralatma	2
	Diyalog sıralatma	-
Görsel unsurlar kullanma	-	24
Dil bilgisi tanımlarından, kalıplarından, formüllerinden, kurallarından yararlanma	-	14
Sözcük öğrenim stratejilerinden yararlanma	-	9
Diğer Stratejiler	Tekrarlardan yararlanma	-
	Yazım yanlışlarını düzelttirme	-
	Sözcük türettirme	1
Toplam		203

Tablo 5 incelendiğinde sözcük öğretimine yönelik en çok kullanılan ana stratejilerin sırasıyla tamamlatma (f: 52), seçtirme (f: 47), görsel unsurlar kullanma (f: 24) ve metin altı soruları cevaplatma (f: 19) olduğu belirlenmiştir. Alt stratejilerden ise sırasıyla cümle tamamlatma (f: 26), metin tamamlatma (f: 22), eşleştirme kullanma (f: 21) ve doğru-yanlış maddeleri kullanma (f: 17) stratejilerinin daha sık kullanıldığı tespit edilmiştir. Buna karşılık ana stratejilerden bağlam içinde sunma ile aracı dil kullanma; alt stratejilerden ise köklerden hareketle tahmin ettirme, tematik sunma, eş dizimlilikten yararlanma, zıt anlamlı sözcükleri bir arada verme; tablo, form, çizelge üzerinde boşluk doldurtma, kısa cevaplı soru sorma, sözcük oyunlarını kullanma, bulmacaları

kullanma, akran aracılığı ile öğretme, diyalog sıralatma, tekrarlardan yararlanma ile yazım yanlışlarını düzeltirme stratejileri kullanılmamıştır. Aşağıda bu ders kitabında yer alan sözcük öğretim stratejilerine yönelik etkinlik/soru örnekleri verilmiştir:

Örnek 13. Cümle tamamlatma stratejisi ile ilgili Yedi İklim A2’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 32)

3. Tamamlayalım.

masmavi, bembeyaz, yemyeşil...

Uğur’un gömteği ..... Elif’in ..... gözleri ver. Bukalamun ..... olmuş.

adım adım, mişil mişil, yavaş yavaş...

Bebek, yatağında ..... Kaplumbağa, çimenlerde ..... Adam, ipin üzerinde ..... ilertiyor.

Örnek 14. Görsel unsurlar kullanma stratejisi ile ilgili Yedi İklim A2’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 58)

4. İnceleyelim.

Küçük elma, Zayıf adam, On tane kuş, Küçük elma, Zayıf adam, On tane kuş

Büyük elma, Şişman adam, Onlarca kuş, Büyük elma, Şişman adam, Onlarca kuş

Büyükçe elma, Şişmanca adam, Okula tek başıma giderim, Ailece pikniğe gideriz.

-ca / -ce
f, s, t, k, ç, ş, h, p → -ca.

Örnek 15. Eş anlamlı sözcükleri bir arada verme stratejisi ile ilgili Yedi İklim A2’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 51)

2. Kelimeleri eşleştirelim.

ücretsiz, ömür, fikir, ün, yıl

şöhret, sene, parasız, düşünce, yaşam

Örnek 16. Metin tamamlatma stratejisi ile ilgili Yedi İklim A2’de yer alan bir etkinlik örneği (s. 10)

1. Okuyalım, yerleştirelim.
Semih’in Bir Günü

dersten önce - yaptıktan sonra - sınavdan sonra - kahvaltıdan önce - yedikten sonra
döndükten sonra - öğleden sonra - kahvaltıdan sonra - beklemeden sonra

Semih sabah 6.30’da yataktan kalktı. .... elini yüzünü yıkadı. Sonra ailesi ile birlikte kahvaltı etti. .... dişlerini fırçaladı, giyindi ve evden çıktı. Durakta on beş dakika ..... otobüs geldi. Yol yaklaşık 35 dakika sürdü. Okulun önünde indi. .... arkadaşlarıyla birlikte kantine gitti, sohbet etti.

Saat 9.30’da ders başladı. 3 saat ders işlediler. .... sınavı vardı bu yüzden biraz heyecanlıydı. .... eve geldi. Biraz dinlendi, ödevlerini yaptı. Ödevlerini ..... dışarıya çıktı. Arkadaşlarıyla futbol oynadı. Eve hemen ..... banyo yaptı. Semih çok yoruldu. Yemek ..... biraz kitap okudu ve sonra yattı.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretim kitaplarında kullanılan sözcük öğretim stratejilerini belirlemeyi ve bu stratejilerin ders kitaplarında hangi sıklıkta kullanıldıklarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada, yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde temel düzey için kullanılan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 ve A2; Yedi İklim Türkçe A1 ve A2 kitap setleri incelenmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen bulgular 17 ana ve bunlara bağlı 32 alt sözcük öğretim stratejisi çerçevesinde tablo ve örneklerle sunulmuştur.

Araştırma bulgularına göre yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde uygulanan sözcük öğretim stratejilerinin kullanım sıklığı ve çeşitliliği bakımından ders kitaplarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. İncelenen ders kitaplarında sözcük öğretim stratejilerine hizmet eden 1089 soru/etkinlik tespit edilmiştir. Yedi İklim Türkçe A1 ve A2 kitap seti, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 ve A2 kitap setinin neredeyse iki katı sayfa sayısına sahip olmasına karşın İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 ve A2 kitap setinde daha çok sözcük öğretim stratejisine başvurulduğu görülmüştür. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 ve A2 kitap seti kullanılan sözcük öğretim stratejisi çeşitliliği bakımından da daha zengindir. Nitekim A1 düzeyindeki ders kitabında 32 alt sözcük öğretim stratejisinin 25'i A2 düzeyindeki ders kitabında ise 22'si kullanılmaktadır. Buna karşın Yedi İklim Türkçe A1 ve A2 kitap setinin A1 düzeyindeki ders kitabında 16, A2 düzeyindeki ders kitabında ise 19 farklı sözcük öğretim stratejisinin örneği yer almaktadır.

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 ve A2 düzey kitap setinde 32 alt sözcük öğretim stratejisinin 26'sı kullanılmıştır. Eklerden hareketle tahmin ettirme, eş anlamlı sözcükleri bir arada verme, bulmacaları kullanma ve sözcük türettirme stratejileri sadece A1 düzey ders kitabında kullanılırken akran aracılığı ile öğretme stratejisi yalnızca A2 kitabında yer almaktadır. Yedi İklim Türkçe A1 ve A2 kitap setinde ise toplam 25 farklı sözcük öğretim stratejisi uygulanmıştır. Köklerden hareketle tahmin ettirme, tematik sunma, sözcük oyunlarını kullanma ve tekrarlardan yararlanma sadece A1 düzey ders kitabında kullanılırken eş ve yakın anlamlı sözcükleri bir arada verme, metin tamamlama, canlandırma yaptırma, metinden hareketle kısa cevaplı sorular sorma, iş birliği yaptırma, cümle sıralama ve sözcük türettirme stratejileri yalnızca A2 kitabında yer almaktadır.

İncelenen ders kitaplarında 17 ana kategori sözcük öğretim stratejisinden sırasıyla en sık kullanılanları seçtirme, kısa cevap verme, tamamlama, görsel unsurlar kullanma ve metin altı soru cevaplatmadır. 32 alt kategori sözcük öğretim stratejisi içinde ise sırasıyla en sık tercih edilenler eşleştirme kullanma, kısa cevaplı soru sorma, cümle tamamlama, sözcük listesi oluşturma, çoktan seçmeli maddeler kullanma ve doğru-yanlış maddeleri kullanmadır. Buna karşılık incelenen dokümanlarda bilgiyi düzenleme (haritalandırma) ile atasözü ve deyimleri kullanma stratejilerine yer verilmediği görülmüştür.

İncelenen kitap setleri 32 alt kategori sözcük öğretim stratejisi bakımından değerlendirildiğinde bağlamdan hareketle tahmin ettirme, sözcük listesi oluşturma; bilgilendirici metin yazdırma, diyalog yazdırma, hikâye yazdırma; diyalog tamamlama, cümle tamamlama; doğru-yanlış maddeleri kullanma, eşleştirme kullanma ve çoktan seçmeli maddeler kullanmanın tüm kitaplarda kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca eş dizimlilikten yararlanma, zıt anlamlı sözcükleri bir arada verme; tablo, form, çizelge üzerinde boşluk doldurma, aracı dil kullanma, bulmacaları kullanma, akran aracılığı ile öğretme, diyalog sıralama ve yazım yanlışlarını düzelttirme stratejileri sadece İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 ve A2 düzey kitap setinde kullanılırken köklerden hareketle tahmin ettirme, tematik sunma, yakın anlamlı sözcükleri bir arada verme, şarkı tamamlama, canlandırma yaptırma ve tekrarlardan yararlanma stratejileri yalnızca Yedi İklim Türkçe A1 ve A2 kitap setinde yer almaktadır. Sözcük defteri-sözlük oluşturma, kavram haritası kullanma, zihin haritası kullanma, bilgi haritası kullanma; şiirleştirme, şarkı yazdırma; görsel tamamlama; atasözleri ve deyimlerden faydalanma ile dijital öğrenme araçlarından yararlanma stratejilerinden ise incelenen kitap setlerinde yararlanılmadığı belirlenmiştir.

Konuyla ilgili benzer çalışmalarda (Dindar, 2019; Hasekioğlu, 2009; Saydam, 2018) ders kitaplarında görsel unsurlar kullanma, eşleştirme kullanma; cümlede, diyalogda, tabloda vs. boşluk doldurma/tamamlama, dil bilgisi kurallarından yararlanma, soru-cevap alıştırmaları yaptırma;

cümle, diyalog sıralatma ve bağlamdan yararlanma stratejilerine sıklıkla yer verildiği ifade edilmektedir. Bu anlamda çalışma bulgularının ilgili araştırma bulguları ile örtüştüğü söylenebilir.

İncelenen kitaplarda gerek ana gerekse alt kategorideki sözcük öğretim stratejilerinin kullanım sıklığı bakımından dengeli bir dağılıma sahip olmadığı, ayrıca yapı-kurgu bakımından zengin bir çeşitlilik içermediği görülmüştür. Eşleştirme yaptırma gibi bazı stratejilerin birbirine benzer yapıda-kurguda birçok soru/etkinlik kalıbı ile sık sık kullanılmasının; buna karşın sözcük öğretimini kolaylaştırma bakımından aynı hatta daha fazla etkide bulunabilecek oyunları kullanma-oyunlaştırma gibi kimi stratejilerden oldukça az sayıda yararlanılmasının, kavram haritası kullanma gibi kimilerine ise hiç başvurulmamasının eğitim ve öğretim süreçlerini farklı bilgi, beceri, zihin yapısına sahip öğrenenlere göre biçimlendirme anlayışıyla başka bir deyişle bireyselleştirilmiş öğretim yaklaşımıyla örtüşmediği düşünülmektedir. Hâlbuki örneğin oyun kullanma stratejisinin Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretimini daha kolay, hızlı ve keyifli kıldığına; öğrenenler arasındaki ilişkileri güçlendirdiğine yönelik araştırma bulguları bulunmaktadır (Kalfa, 2014; Şentürk ve Aktaş, 2014). Yine bir sözcüğün tüm türevlerini, eş-zıt-yakın anlamlılarını; atasözü, deyim ve kalıp ifadelerde kullanımını, eş dizimlilerini, çağrıştırdığı diğer sözleri, farklı bağlamlara göre kazanabileceği anlamları bir arada görme imkânı veren kavram haritası kullanımı da Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, öğrenenlerin Türk dilinin matematiğini kavrayabilmelerinde en etkin stratejilerden biridir (Bülbül, 2015; Gürel ve Gerek, 2021; Maden, Altunbay ve Dinçel, 2016).

Yabancı/ikinci bir dil olarak Türkçe öğretiminin temel hedeflerden biri öğrenenlerin söz varlığını ve dolayısıyla sözcük hazinesini geliştirmektir. Bu hedefi etkili biçimde gerçekleştirmek üzere uygulanan sözcük öğretim stratejilerinin, ders kitaplarındaki kullanım durumu ile ilgili araştırma bulgularından hareketle kitap yazarlarına/alan yazına yönelik olarak şu önerilerde bulunulabilir: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı (2020) ile Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (2001) ve Tamamlayıcı Cilt (2020) esas alınarak sözcük öğretimi ile ilgili yeterli ve kazanımlar önceden belirlenmelidir. Sözcük öğretim stratejileri, olduğundan daha fazla çeşitlendirilerek ders kitaplarına yerleştirilmelidir. Bu bağlamda öğrenilenleri bir arada ve istenen anda bulma imkânı veren sözcük defteri-sözlük oluşturma etkinliklerinden; bilgiyi düzenleme fırsatı sunan zihin, kavram, bilgi haritaları çizme uygulamalarından, elektronik çağa doğan kuşakları öğrenme süreçlerinde daha motive hâle getirmek ve teknolojinin hayatı kolaylaştıran katkılarından daha çok yararlanmak üzere web 2.0 ve web 3.0; Kahoot it!, wordwall, wordart, quizlet; birçok ses kaydı, görsel ve video ile desteklenebilen z-kitaplar, ChatGPT gibi dijital-yapay zekâ tarafından desteklenen öğrenme araçlarından/programlarından, eğlendirme işlevi yanında akılda kalıcılığı artıran şiir, şarkı gibi müzikal unsurlardan, somut olmayan kültür varlıkları olarak nitelendirilen ve günlük dilde çokça başvurulan atasözü, deyim ve kalıp sözlerden, sözcüklerin eş dizimliliklerinin sorgulandığı alıştırmalardan daha fazla yararlanılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aksan, D. (2004). *Türkçenin sözvarlığı*. Engin Yayınevi.
- Bardakçı, M. ve Kılıç, M. (2016). Dil öğrenme stratejileri. *Yabancı dil öğretimine genel bir bakış* kitabı içinde (s. 72-87). Çizgi.
- Başutku, S. (2018). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde B1 düzeyinde kelime öğretimi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Başkent Üniversitesi.
- Bölükbaş, F. vd. (2013). *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1*. Kültür Sanat.
- Bölükbaş, F. vd. (2013). *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2*. Kültür Sanat.
- Bülbül, F. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuduğunu anlama becerisinin kavram haritası aracılığıyla geliştirilmesi: Bir eylem araştırması*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Council of Europe (2001). Common European Framework of Reference for Languages (CEFR): Learning, teaching, assessment. Modern Language Division.

- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri-beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev. Ed.) Siyasal Kitapevi.
- Council of Europe (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – companion volume*. Council of Europe Publishing.
- Demirel-Aydemir, G. D. ve Durmuş, M. (2021). Çocuklara yabancı/ikinci dilde sözcük öğretimi. *Çocuklara Türkçe öğretimi* kitabı içinde (s. 322-345). Nobel.
- Dindar, D. E. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde sözcük öğretim yollarının yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki ders kitaplarına yansımaları*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Erer, N. G. (2011). *Türkçe ve İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan iki seri kitabın sözcük öğretimi açısından karşılaştırılması*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Gürel, Z. ve Gerek, H. G. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kavram haritaları kullanımının başarıya etkisi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (25), 110-123. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1032412>
- Güzel, M. K. (2021). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında kelime öğretimi stratejileri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Hasekioğlu, I. (2009). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözcük öğretimi-yeni Hitit yabancılar için Türkçe I serisinde sözcük öğretiminin değerlendirilmesi ve sözcük öğretimi için uygulama örnekleri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Kalfa, M. (2014). Yabancılar Türkçe öğretiminde temel düzeydeki öğrencilerin eğitsel oyunlarla yazma becerilerinin geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 20, 85-102.
- Karadağ, Ö. (2022). *Kelime öğretimi*. Pegem Akademi.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel.
- Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 141-153.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Maden, S., Altunbay, M., ve Dinçel, Ö. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sözcük öğretimi uygulamaları: Kavram haritası Örneği. *Millî Eğitim Dergisi*, 45(210), 477-488.
- Maley, A. (2020). Sözcük öğretimi. M. Ayabakan İpek (Çev.). *Uygulamalı dilbilim ve materyal geliştirme* kitabı içinde (s. 95-111). Nobel.
- Memiş, M. R. (2018). Kelime hazinesi ve yabancı dilde kelime öğretimi üzerine. *Turkish Studies*, 13(19), 1273-1289. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13857>
- Memiş, M. R. (2019a). Kelime öğretim stratejileri ölçeği: Geliştirme, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies*, 14(4), 2579-2593. <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.29172>
- Memiş, M. R. (2019b). Yabancılar Türkçe öğretenlerin başvurdukları kelime öğretim stratejilerinin belirlenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(28), 275-300. <http://dx.doi.org/10.35675/befdergi.643415>
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. Jossey Bass.
- Miles, B. M. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Okur, A. ve Göçen, G. (2021). Yabancı dil öğretiminde sözcük öğretimi teknikleri. A. Okur ve G. Göçen (Ed.). *Türkçenin sözcük öğretimi* kitabı içinde. (s. 273-307). Nobel.

- Saydam, M. (2018). *Kelime öğretimi stratejileri açısından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitapları üzerine bir araştırma*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Şentürk, L. ve Aktaş, E. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde oyunların başarıya etkisi. K. İşeri vd. (Ed.). *Türkçe öğretiminde kuramsal ve uygulamalı çalışmalar* kitabı içinde. (s. 369-376). Pegem Akademi.
- Serçe, H. (2019). Kelime öğrenme stratejileri öğretiminin kelime öğrenme ve strateji kullanma üzerindeki etkileri. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 14(4), 1675-1695. <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.23327>
- Tağa, T. (2016). Kelime öğretiminde hedef kelimelerin belirlenmesi. *Millî Eğitim*, 210, 163-177.
- Takaç, V.P. (2008). *Vocabulary learning strategies and foreign language acquisition*. Multilingual Matters.
- Türkiye Maarif Vakfı. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programı*. https://www.turkiyemaarif.org/uploads/TurkceNin_Yabanci_Dil_Olarak_Ogretimi_Programi_2_Baski.pdf adresinden ulaşılmıştır.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. Multilingual.
- Wittgenstein, L. (2010). *Tractatus logico-philosophicus* (O. Aruoba, Çev.). Metis.
- Yalçın, S. K. ve Özek, F. (2006). Söz varlığının temel dil becerilerinin ve akademik disiplinlerin kazanımına olan etkileri. *Millî Eğitim*, 35(171), 130-138.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yılmaz, T. ve Doğan, Y. (2014). 7. sınıf öğrencilerinin anlamını bilmedikleri kelimeler ve Türkçe ders kitaplarındaki kelime çalışmaları bağlamında kelime öğretimi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 279-295.
- Yunus Emre Enstitüsü (2015). *Yedi iklim Türkçe öğretim seti ders kitabı seviye A1*. Türkiye Diyanet Vakfı.
- Yunus Emre Enstitüsü (2015). *Yedi iklim Türkçe öğretim seti ders kitabı seviye A2*. Türkiye Diyanet Vakfı.

Extended Abstract

Language is a resource that shapes the quality of both mental processes and relationships with the external world. The visible, functional aspect of this resource, which individuals rely on throughout their lives, is vocabulary. The vocabulary, representing the totality of known and usable words, is the primary determinant of one's ability to comprehend spoken language and express thoughts. Thus, enriching vocabulary significantly enhances listening, speaking, reading, and writing skills. Therefore, practices aimed at expanding vocabulary, a crucial criterion for language competence, must be given careful attention. To become proficient in a target language, one must learn its vocabulary to a certain level, as words constitute the largest part of vocabulary elements. Consequently, vocabulary development activities are fundamental to language learning processes. This study aims to determine the status of vocabulary teaching strategies in textbooks used for teaching Turkish as a foreign/second language. For this purpose, the basic level (A1 and A2) textbooks from two different publications ("Yedi İklim Türkçe" and "İstanbul Yabancılar İçin Türkçe") were analyzed using a case study approach from qualitative research models. Both the literature and the analyzed textbooks revealed that vocabulary teaching strategies encompass 17 main categories and 32 sub-categories. The main categories are as follows: guessing, presenting in context, having students record the word, establishing meaning relationships between words, constructing texts, completing exercises, choosing, giving short answers, using intermediary language, using games, answering sub-textual questions, doing group work, sorting, using visual elements (e.g., pictures, photographs, tables, figures, cartoons, posters, guides), using grammar definitions, patterns, formulas, rules, employing vocabulary learning strategies, and utilizing other strategies. Among the strategies used in the analyzed textbooks, guessing based on context or word roots and affixes, presenting in context using themes or synonyms, recording the word by creating a word list, establishing meaning relationships by grouping words with synonyms, antonyms, and close meanings, constructing texts through writing informative texts, dialogues, and stories, completing dialogues, songs, sentences, texts, tables, and figures, selecting correct answers using true-false, matching, and multiple-choice items, providing short answers to text-based or non-text-based questions, using games like

word games, animations, and puzzles, engaging in group work for cooperative learning, ordering sentences and dialogues, and employing other strategies such as repetitions, correcting spelling mistakes, and deriving words were identified. The research findings indicate that the frequency and variety of vocabulary teaching strategies in Turkish language textbooks for foreign/second language learners vary. In the examined textbooks, 1,089 tasks related to vocabulary teaching strategies were identified. "İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 and A2" textbooks utilized more and diverse strategies compared to "Yedi İklim Türkçe A1 and A2" textbooks. In the "İstanbul Yabancılar İçin Türkçe" set, which employs 26 sub-strategies, some strategies are used exclusively in either the A1 or A2 levels. Similarly, the "Yedi İklim Türkçe" set, applying 25 different strategies, features strategies exclusive to either A1 or A2 levels. The most frequently used main strategies in the textbooks are selecting, giving short answers, completing exercises, using visual elements, and answering sub-textual questions. Conversely, strategies like organizing information through mapping and using proverbs and idioms were absent in the analyzed documents. The most frequently preferred sub-strategies are matching, asking short-answer questions, sentence completion, creating word lists, using multiple-choice questions, and using true-false items. Similar studies in the field indicate frequent use of visual elements, matching, filling gaps in sentences, dialogues, and tables, using grammar rules, question-answer exercises, ordering sentences and dialogues, and using context in textbooks. The findings of this research align closely with those of related studies. However, the textbooks analyzed did not employ strategies such as creating vocabulary notebooks/dictionaries, using concept or knowledge maps, writing poetry or songs, completing visuals by drawing, using proverbs or idioms, and utilizing digital learning tools. In conclusion, to effectively enhance learners' vocabulary, it is recommended to increase the variety of strategies by considering individual characteristics. This includes creating vocabulary notebooks/dictionaries for easy reference, using mind, concept, and knowledge maps to organize information, and integrating digital and artificial intelligence-supported learning tools to leverage technological advancements. Additionally, incorporating musical elements like poems and songs to aid memorability, using proverbs, idioms, and phrases as intangible cultural assets frequently used in daily language, and structuring exercises on collocations are also suggested.